ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 9, Sayı: 115, Nisan 2021, s. 199-218

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.49263>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
7.02.2021

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.04.2021

Öğr. Gör. Tuba ÇATAK TANYEL

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Hemşirelikte Yönetim Doktora Programı Öğrencisi
tuba.tanyel@gedik.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-0834-4858>

Öğr. Gör. Dr. Haydar HOŞGÖR

Uşak Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı
haydar.hosgor@usak.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-1174-1184>

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİN BELİRLENMESİ: SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ

Öz

Bu çalışma, sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi ve onların tanımlayıcı nitelikleri ile girişimcilik puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. 219 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen çalışma verilerinin analizinde betimsel istatistiklere ek olarak Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis H fark testlerinden faydalanılmıştır. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin yarıdan fazlasının (%56,6) girişimcilikle ilgili herhangi bir ders almadıkları belirlenmesine rağmen, öğrencilerin yüksek bir girişimcilik eğilimine sahip oldukları (136,24±23,89) belirlenmiştir. Gerçekleştirilen fark testleri sonucunda tek anlamlı farklılığın bölüm değişkenine ait olduğu belirlenmiştir. Bu anlamlı farklılığın ise İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü'nde (66,14) öğrenim gören

öğrencilere kıyasla, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü (126,93) öğrencilerinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin mesleki yaşamlarına yön verebilecek girişimcilikle yakından ilişkili derslerin müfredata eklenmesi önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Girişimci, Girişimcilik, Girişimcilik Eğilimleri, Üniversite Öğrencileri

DETERMINING OF THE ENTREPRENEURSHIP TENDENCIES OF UNIVERSITY STUDENTS: THE CASE OF THE FACULTY OF HEALTH SCIENCES

Abstract

The main purpose of this study is to determine the entrepreneurship levels of university students and to examine whether there is a significant difference between the descriptive qualities of the students and their entrepreneurship average score. In the analysis of the data of the study conducted with the participation of 219 students, Mann-Whitney U and Kruskal Wallis H difference tests were used in addition to descriptive statistics. As a result of the research, it was determined that more than half of the university students (56.6%) did not take any courses on entrepreneurship, but it was determined that the students had a high tendency of entrepreneurship (136.24 ± 23.89). As a result of the difference tests, it was determined that the only significant difference belongs to the department variable. It was determined that this significant difference was caused by the students of the Physiotherapy and Rehabilitation Department (126,93) compared to the students studying in the Occupational Health and Safety Department (66,14). Therefore, it may be suggested to add courses closely related to entrepreneurship that can guide the professional lives of students to the curriculum.

Keywords: Entrepreneur, Entrepreneurship, Entrepreneurship Tendencies, University Students

1. GİRİŞ

Son yıllarda meydana gelen ekonomik, teknolojik ve siyasi gelişmeler karşısında değişen koşullara uyum sağlamak ve sürekliliklerini korumak adına örgütler ve işletmeler köklü değişikliklere yönelmişlerdir. Sürekli değişim ve gelişimin yaşandığı alanlardan birisi de sağlık sektörüdür. Giderek artan yaşlı nüfus ve yaşlılık dönemi hastalıklarının yanında, hastalık biçimlerindeki değişiklikler, sağlık sistemlerinin yükünü artıran dönemsel salgın hastalıklar gibi birçok neden sağlık sektöründe yeni gereksinimleri ortaya çıkarmakta ve sağlık hizmeti sunan işletmeleri değişime zorlamaktadır (Bradshaw, 2001; Hayran, 2007). Dolayısıyla, sağlık sektöründe yaşanan hızlı dönüşümler ve sağlığa verilen değerin artması sonucu açığa çıkan yeni talepleri karşılamak üzere bu alanda gerçekleştirilecek girişimcilik çalışmaları önem kazanmıştır (Erbil ve Yılmaz, 2019). Zira, sağlık hizmeti sunucularının girişimcilik başarılarının hem kurumsal hedeflere ulaşma derecesi hem de sağlık hizmeti tüketicilerinin memnuniyetiyle doğru orantılı olduğu bilinmektedir (Ocak vd., 2019).

Sağlık sektöründeki girişimciliğin giderek önem kazandığı günümüz dünyasında, sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi, girişimcilik potansiyeli olan öğrencilerin keşfedilerek desteklenmesi ve doğru şekilde eğitilerek sağlık iş piyasasına yerleştirilmeleri oldukça önemlidir. Literatür incelendiğinde potansiyel girişimciler olarak değerlendirilen üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini tespit etmek amacıyla ulusal ve uluslararası alanda yapılan çok sayıda araştırmaya rastlanmaktadır (Hancioğlu ve Tekin, 2018; Hassan vd., 2020; Kalyoncuoğlu vd., 2017; Seçkin, 2020; Ugwu ve Ezeani, 2012; Yılmaz ve Sünbül, 2009). Ancak bu araştırmalar ağırlıklı olarak işletme, mühendislik ve diğer bilim dallarında öğrenim gören öğrenciler üzerinde yürütülmüştür. Sağlık eğitimi alan öğrenciler üzerinde yürütülen sınırlı sayıdaki araştırmanın varlığı, bu çalışmanın temel motivasyon kaynağını oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin ölçülmesi için bu alanda öğrenim gören öğrenciler dikkate alınarak ankete tabi tutulmuş ve sonuçlar sosyo-demografik ve bazı girişimcilik ile ilgili özelliklere göre analiz edilmiştir.

2. YAZIN TARAMASI

Günümüz dünyasında girişimcilik; üretkenliğin ve belirli ortamlarda yeniliğin arkasındaki itici bir güç (Iglesias-Sánchez vd., 2016), işsizlikle mücadelede, toplumsal ve bireysel refahı sağlamda (Uluyol, 2013) kilit bir unsur haline gelmiş durumdadır. Girişimcilik; içinde yaşanan çevrenin sunduğu fırsatların farkına varılması, o farkındalıklardan düşler yaratılması, düşlerin projelere evrilmesi, projelerin hayata geçirilmesi ve refah üretilerek insan yaşamının kolaylaştırılması temeline dayanan (Gemlik ve Kırarç, 2013) bireysel iş kurma süreci olup, birden fazla beceri geliştirme, bağımsızlıktan yararlanma, finansal faydalar elde etme ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunma fırsatlarını sunan önemli bir kariyer aracı (Isenberg, 2014; Morris vd., 2017) olarak görülmektedir

Greene (2011) başarılı girişimcilere ait bazı özellikleri; bağımsızlık, özgüven, kararlılık, kendileri için yüksek standartları belirleme ve bunlara ulaşma ihtiyacı duyma, yaratma, hızlı hareket etme ve güncel teknolojiyi takip etme olarak belirtmiştir. Girişimci olmayan bireyler ise genel olarak bağımlı olma, elindeki ile yetinme, risk almaktan kaçınma ve yenilikçi olmama gibi özelliklere sahiptirler (Güney ve Nurmakhmatuly, 2007). Girişimci davranışın özü; fırsatları belirlemekten ve yararlı fikirler ile hizmetleri uygulamaya koymaktan geçmektedir (Barringer ve Ireland, 2011). Girişimcilik faaliyetleri özellikle sağlık hizmetleri örgütleri içerisinde önemli bir yere ve öneme sahiptir. Bu bağlamda sağlık profesyoneli adaylarının yenilikçi ve girişimci davranışlarının desteklenmesi ve bu yönde mesleki gelişimlerinin sağlanması, sağlık kurumlarının daha kaliteli hizmet sunabilmesi açısından önemlidir.

Girişimcilik eğilimi; örgütler veya işletmeler açısından risk alma, proaktiflik ve yenilikçilik kavramlarını içermekte olup (Büyükyılmaz vd., 2015), bireyin yeni bir girişimde bulunma yönündeki yatkınlığını, niyetini ve istekliliğini ifade etmektedir (Bayraktar ve Karadeniz, 2017; DeBerry-Spence vd., 2008). Girişimcilerde doğuştan gelen bazı doğal yetenekler olsa da birçok sosyal ve ekonomik faktör girişimci davranışı doğrudan veya dolaylı yönde etkileyebilmektedir (Timuroğlu ve Yılmaz, 2019).

Girişimcilik eğiliminin ortaya çıkmasında bireyin kişilik ve aile özellikleri (Örücü vd., 2007; Saritaş ve Duran, 2017), mesleki eğitim düzeyi, güdülenme düzeyi, iş tecrübesi ve iş

hayatıyla ilgili olarak örnek aldığı çevre (Bridge ve O'Neill, 2012; Salik ve Kaygın, 2016) gibi birçok faktör etkilidir. Bununla beraber yaşanan ülkenin girişimcilik üzerine sahip olduğu teşvik ve yönlendirmeleri (Güreşçi, 2014), ülkenin ekonomik durumu (Castano vd., 2015), girişimciliğin toplum tarafından kabul görme ve saygınlık derecesi (İnce, 2019) gibi birçok faktör girişimcilik eğiliminin oluşmasında etkilidir.

Sosyal ve ekonomik hedeflerin başarılmasında girişimcilik temel anlayış olarak kabul edilmekte olup ülkelerin kalkınması, gelişmesi, hızla değişen koşullara uyum sağlayabilmesi başarılı girişimciler yetiştirebilmelerine bağlıdır (Atasoy ve Aktaş, 2020; Solmaz vd., 2014). Bu bağlamda, bireylerde girişimcilik eğiliminin ortaya çıkarılması ve geliştirilmesi için günümüzde birçok hükümet çeşitli politika ve programlar ile girişimci ve girişimciliği teşvik edecek şekilde uygulamalar yürütmektedir. Üniversitelerde verilen girişimcilik dersleri de bu uygulamalar arasında yer almaktadır.

Üniversiteler, bireylerin girişimcilik potansiyelini geliştirmede ve beslemede önemli rol oynamaktadırlar. Bu kurumlar bilgi birikiminin artırılması yoluyla eleştirel düşünme, yeni fikirlerin oluşumu ve bilginin yaygınlaştırılmasını sağlayarak bireylerin girişimcilik kültürünün gelişimine öncülük ederler (Copelli vd., 2019; Rideout ve Gray, 2013). Girişimcilik potansiyelini artırmada verilen eğitim, özellikle de girişimcilik eğitimi önemli rol oynamakta (Sanchez, 2013), öğrencilerin girişimciliğe yönelik farkındalığını artırarak yeni girişimlerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Durrant, 2014). Girişimcilik eğitimlerinin bu destekleyici yönünden hareketle, bu eğitimlerin yaygınlaştırılarak bireylerin girişimcilik eğilimlerinin, girişimcilik eğitimi yoluyla davranış olarak ortaya çıkartılması, geliştirilmesi ve yönlendirilmesi gerekmektedir (Rauch ve Hulsink, 2015; Seçkin, 2020). Bu doğrultuda dünyanın dört bir yanındaki üniversiteler müfredat programlarını düzenlemiş ve girişimcilikle ilgili ders sayılarını önemli ölçüde arttırmışlardır (Dickson vd., 2008; Morris vd., 2013).

Türkiye’de girişimcilik eğitimleri başta KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) ve üniversiteler olmak üzere çeşitli eğitim kurumları tarafından verilmektedir (Seçkin, 2020). Üniversitelerde verilen girişimcilik derslerine bakıldığında daha önceleri üniversitelerin İşletme Fakültesi ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi gibi ağırlıklı olarak işletme eğitimleri verilen birimlerde okutulduğu görülmektedir. Ancak girişimciliğe verilen önemim artmasıyla birlikte girişimcilik derslerinin artık Eğitim, Mühendislik ve Sağlık Bilimleri gibi çeşitli fakültelerin müfredatlarında da yer aldığı bilinmektedir (Yıldız ve Zehir, 2019).

Mevcut araştırmalar girişimcilik eğitiminin deneyimsel, eyleme dayalı olduğunda daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır (Mahmood vd., 2020; Rae vd., 2009). Öğrenciler, iş fikri egzersizleri yaparak, iş modelleri hazırlayarak, yeni kurulan şirketlerde çalışarak, buralara geziler düzenleyerek, öğrenci organizasyonlarına liderlik ederek, gerçek bir iş kurarak veya iş simülasyon etkinliklerine katılarak anlamlı öğrenmeye ulaşırlar (Pittaway ve Cope, 2007; Ribeiro vd., 2020). Üniversitelerden girişimciliği ortaya çıkarabilecek uygun öğrenme yöntemlerini kullanmaları, daha girişimci olmaları, teknolojiler geliştirmeleri ve dünya çapındaki kıtlığı giderebilecek daha fazla girişimci yetenek yetiştirmeleri beklenmektedir (Ribeiro vd., 2020).

Üniversitelerin girişimcilik üzerinde önemli bir rol üstlenmeye başlaması, araştırmacıları eğitim sürecine devam eden üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönlendirmiştir. Konu ile ilgili olarak Türkiye’de üniversite öğrencileri üzerinde yapılan

araştırmalara bakıldığında öğrencilerin yüksek düzeyde girişimcilik eğilimine sahip oldukları (Aksel ve Bağcı, 2016; Yavuz ve Yavuz, 2017) ve girişimcilik eğilimlerinin cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumu gibi bazı demografik değişkenlere bağlı olarak değişkenlik gösterdiği dikkat çekmektedir (Akbaş ve Arpat, 2020; Akpınar vd., 2021; Cerev ve Saylan, 2021). Ballı ve Koca Ballı (2014)'nın üniversite öğrencileri ile yürüttükleri çalışmada, girişimcilik eğilimi olan öğrencilerin en önemli motivasyon kaynağının başarıya ihtiyacı olduğu görülürken, Akpınar ve Küçüköksel (2015)'in meslek yüksekokulu öğrencileri ile yürüttükleri çalışmada en önemli psikolojik engelin ise başarısızlık korkusu olduğu görülmektedir.

Metodoloji

Çalışmanın Amacı: Bu çalışmanın temel amacı, potansiyel birer girişimci adayları olan sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemek ve öğrencilerin tanımlayıcı nitelikleri ile girişimcilik puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını incelemektir.

Çalışmanın Evren ve Örneklemi: Bu çalışmanın verileri 16 Kasım 2020 ve 2 Aralık 2020 tarihleri arasında İstanbul Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde okumakta olan öğrenci örnekleminden toplanmıştır. Tamsayım örnekleme yönteminin kullanıldığı bu çalışmada 219 öğrenciden veri toplanmıştır. Dolayısıyla çalışma evreninin %60'ına erişim sağlandığı belirtilebilir.

Çalışmanın Hipotezleri: Çalışma kapsamında ileri sürülen hipotezler şu şekildedir:

H₁: Öğrencilerin cinsiyetleri ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₂: Öğrencilerin bölümleri ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₃: Öğrencilerin sınıfları ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₄: Öğrencilerin yaşadıkları yerin niteliği ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₅: Öğrencilerin staj harici iş deneyimi durumları ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₆: Öğrencilerin gelecekte çalışmak istedikleri sektör ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₇: Öğrencilerin, aile gelir düzeyleri ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₈: Öğrencilerin girişimcilikle ilgili ders alma durumları ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₉: Öğrencilerin ailesinde kendi işini kurup yönetenlerin varlığı durumu ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₁₀: Öğrencilerin baba eğitim düzeyleri ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₁₁: Öğrencilerin anne eğitim düzeyleri ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Veri Toplama Yöntemi ve Aracı: Kesitsel türdeki bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak e-anket kullanılmıştır. E-anketlerin tasarlanmasındaysa Google Formlar'dan faydalanılmıştır. Çalışma kapsamındaki verilerin toplanmasında Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından üniversite öğrencilerine yönelik olarak geliştirilmiş olan girişimcilik ölçeği kullanılmıştır. 36 maddeden oluşan ölçeğin tek bir boyutta toplandığı, diğer bir ifadeyle alt boyutlarının olmadığı, 5 noktalı Likert Ölçeği'ne (1: Hiçbir zaman.....5: Çok sık) sahip olduğu ve Cronbach Alfa iç güvenirlik katsayısının 0,90 olduğu rapor edilmektedir. En az 36, en fazla 180 puanın alınabildiği ölçek, beş farklı aralıkta puanlanabilmektedir. 36-64 puan arası “çok düşük düzeyde girişimciliği”, 65-92 puan arası “düşük düzeyde girişimciliği”, 93-123 puan arası “orta düzeyde girişimciliği”, 124-151 puan arası “yüksek düzeyde girişimciliği”, ve 152-180 puan arası ise “çok yüksek düzeyde girişimciliği” ifade etmektedir. Girişimcilik ölçeğine ek olarak, katılımcıların tanımlayıcı niteliklerini belirlemek amacıyla, literatür taraması sonucu belirlenen 11 adet ifade yer almaktadır.

Verilerin Analizi: Veri analiz türlerine karar vermeden önce verilerin dağılımları Kolmogorov-Smirnov testi ile incelemiştir. Yapılan incelemede ölçekte yer alan her bir ifadeye ait dağılım verilerinde p değerinin 0,05'den küçük olduğu görülmüş ve dolayısıyla verilerin normal dağılıma sahip olmadığına karar verilerek parametrik olmayan testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Bu bağlamda çalışmada fark testlerinden olan Mann-Whitney U Testi ile Kruskal Wallis-H Testleri kullanılmıştır. Bunların yanı sıra frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum gibi betimsel istatistiklerden de yararlanılmıştır. Verilerin anlamlılığı için $p < 0,05$ değeri ve %95 güven aralığı temel alınmıştır.

Çalışmanın Sınırlılıkları ve Etik İzni: Çalışmanın yalnızca bir merkezde yürütülmesi, bu çalışmanın en önemli kısıtlılığını oluşturmaktadır. Çalışmanın etik onayı İstanbul Gedik Üniversitesi Etik Kurul Birimi'nden alınmıştır (Toplantı tarihi: 11.11.2020; Sayı: 2020/07). Ayrıca fakülte dekanlığından da gerekli izinler alınmıştır.

Bulgular

Katılımcıların (n: 219) tanımlayıcı niteliklerini içeren Tablo 1 incelendiğinde; %90,4'ünü kadınların, %37,4'ünü Çocuk Gelişimi bölümü öğrencilerinin, %35,2'sini 1. sınıf öğrencilerinin, %63,5'ini ilde yaşayanların, %50,2'sini staj haricinde herhangi bir iş deneyimi olanların, %54,8'ini gelecekte kamu sektöründe çalışmak isteyenlerin, %90,0'ını orta gelir düzeyinde bir aileye mensup olanların, %56,6'sını girişimcilikle ilgili ders almayanların, %53,9'unu ailesinden birinin daha önce kendi işini kurmayanların/yönetmeyenlerin, %45,2'sini ve %54,8'ini sırayla ilköğretim mezunu baba ve anneye sahip olanların oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 1. Tanımlayıcı Nitelikler Açısından Katılımcıların Dağılımları

Tanımlayıcı Nitelikler		n (Sayı)	% (Yüzde)
Cinsiyet	Kadın	198	90,4
	Erkek	21	9,6
Bölüm	Hemşirelik	29	13,2
	Çocuk Gelişimi	82	37,4
	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	62	28,3
	Beslenme ve Diyetetik	28	12,8
	İş Sağlığı ve Güvenliği	18	8,2
Sınıf	1. sınıf	77	35,2
	2. sınıf	44	20,1
	3. sınıf	47	21,5

	4. sınıf	51	23,3
Yaşanılan Yer	İlçe	80	36,5
	İl	139	63,5
Staj Hariç İş Deneyiminiz Oldu mu?	Evet	110	50,2
	Hayır	109	49,8
Gelecekte Çalışılmak İstenen Sektör	Kamu	120	54,8
	Özel	53	24,2
	Kendi İşletmem	46	21,0
Ailenin Ekonomik Gelir Düzeyi	Yüksek	8	3,7
	Orta	197	90,0
	Düşük	14	6,4
Girişimcilikle İlgili Ders Alma Durumu	Evet	95	43,4
	Hayır	124	56,6
Ailenizden Biri Daha Önce Kendi İşini Kurup Yönetti mi?	Evet	101	46,1
	Hayır	118	53,9
Baba Eğitim Düzeyi	Okuma-Yazma Bilmiyor	1	,5
	İlköğretim	99	45,2
	Lise	77	35,2
	Üniversite	40	18,3
	Lisansüstü	2	,9
Anne Eğitim Düzeyi	Okuma-Yazma Bilmiyor	12	5,5
	İlköğretim	120	54,8
	Lise	64	29,2
	Üniversite	19	8,7
	Lisansüstü	4	1,8
Toplam		219	100,0

Genel ölçeğe ilişkin temel istatistiki göstergelerin yer aldığı Tablo 2 incelendiğinde; ölçek ortalamasının $3,78 \pm 0,66$, minimum değerinin 1,14, maksimum değerinin 5,00, Cronbach Alfa iç güvenirlik katsayısının ise 0,97 olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgulardan hareketle, öğrencilerin yüksek bir girişimcilik düzeyine, ilgili ölçeğin ise oldukça yüksek bir iç güvenirlik katsayısına sahip olduğu belirtilebilir.

Tablo 2. Ölçek Geneline İlişkin Temel İstatistiki Göstergeler

n	Ortalama*	Standart Sapma	Minimum	Maximum	Cronbach Alfa	Girişimcilik Düzeyi
219	3,78	0,66	1,14	5,00	0,97	Yüksek

*1,00-1,80 Çok Düşük, 1,81-2,60 Düşük, 2,61-3,40 Orta, 3,41-4,20 Yüksek, 4,21-5,00 Çok Yüksek

Öğrencilerin girişimcilik puan düzeyi dağılımlarının yer aldığı Tablo 3 incelendiğinde; katılımcıların %55,7'sinin yüksek düzeyde girişimcilik nitelikleri (124-151 puan arası), %21,5'inin ise çok yüksek düzeyde girişimcilik nitelikleri (152-180 puan arası) sergiledikleri görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin toplam girişimcilik puan ortalamasının $136,24 \pm 23,89$ olarak hesaplandığı ve genel itibarıyla yüksek girişimciliği işaret ettiği saptanmıştır.

Tablo 3. Ölçek Değer Aralıkları İtibariyle Öğrencilerin Girişimcilik Düzeyi Dağılımları

Puan Aralıkları	Puan Aralıklarının Anlamı	n (Sayı)	% (Yüzde)
36-64 puan	Çok düşük düzeyde girişimcilik	2	,9
65-92 puan	Düşük düzeyde girişimcilik	10	4,6
93-123 puan	Orta düzeyde girişimcilik	38	17,4
124-151 puan	Yüksek düzeyde girişimcilik	122	55,7
152-180 puan	Çok yüksek düzeyde girişimcilik	47	21,5
Toplam Puan Ortalaması: 136,24±23,89; Minimum: 41,00; Maksimum: 180,00			

Ölçek ortalaması ile tanımlayıcı değişkenler arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını saptamak amacıyla gerçekleştirilen Mann-Whitney U testi sonuçlarını içeren Tablo 4 incelendiğinde; öğrencilerin cinsiyetleri, yaşadıkları yerin niteliği, staj harici iş deneyimlerinin olup olmadığı, girişimcilikle ilgili ders alıp almama durumları ve aile üyelerinden birinin daha önce kendi işini kurup kurmama durumları ile girişimcilik ölçek ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı ($p>0,05$) görülmektedir. Buradan hareketle H_1 , H_4 , H_5 , H_8 ve H_9 hipotezlerinin desteklenemediği ifade edilebilir.

Tablo 4. Ölçek Ortalaması ile Tanımlayıcı Değişkenler Arasındaki Farklılıkların Karşılaştırılması**

Değişkenler	n (Sayı)	z	p
Cinsiyet	Kadın 198	-0,949	0,343
	Erkek 21		
Yaşanılan Yer	İlçe 80	-0,429	0,668
	İl 139		
Staj Hariç İş Deneyiminiz Oldu mu?	Evet 110	-1,289	0,198
	Hayır 109		
Girişimcilikle İlgili Ders Alma Durumu	Evet 95	-0,739	0,460
	Hayır 124		
Ailenizden Biri Daha Önce Kendi İşini Kurup Yönetti mi?	Evet 101	-1,226	0,220
	Hayır 118		

** Mann-Whitney U Testi

Ölçek ortalaması ile tanımlayıcı değişkenler arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını saptamak amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonuçlarını içeren Tablo 5 incelendiğinde; öğrencilerin okumakta oldukları bölümler ile girişimcilik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın saptandığı ($p<0,05$) görülmektedir. Bu anlamlı farklılığın hangi gruplar arasından kaynaklandığı incelendiğinde, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü ile İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü arasında olduğu tespit edilmiştir. Bölümleri itibariyle öğrencilerin girişimcilik ortalamaları incelendiğindeyse, bu anlamlı farklılığın Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü'nde okumakta olan öğrencilerden kaynaklandığı görülmektedir. Bir diğer taraftan sınıf, gelecekte çalışılması planlanan sektör, ailenin ekonomik gelir düzeyi, baba-anne eğitim düzeyleri ile girişimcilik ortalamaları arasındaysa istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı ($p>0,05$) tespit edilmiştir. Buradan hareketle yalnızca H_2

hipotezinin desteklenebildiği; H₃, H₆, H₇, H₁₀ ve H₁₁ hipotezlerinin ise desteklenemediği ifade edilebilir.

Tablo 5. Ölçek Ortalaması ile Tanımlayıcı Değişkenler Arasındaki Farklılıkların Karşılaştırılması***

	Değişkenler	n	Sıra Ortalaması	X ²	p
Bölüm	Hemşirelik (a)	29	88,57	16,758	0,002[#] (c-e)
	Çocuk Gelişimi (b)	82	112,24		
	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon (c)	62	126,93		
	Beslenme ve Diyetetik (d)	28	116,34		
	İş Sağlığı ve Güvenliği (e)	18	66,14		
Sınıf	1. sınıf	77	122,63	7,041	0,071
	2. sınıf	44	98,53		
	3. sınıf	47	95,84		
	4. sınıf	51	113,87		
Gelecekte Çalışılmak İstenen Sektör	Kamu	120	101,17	5,256	0,072
	Özel	53	118,89		
	Kendi İşletmem	46	122,80		
Ailenin Ekonomik Gelir Düzeyi	Yüksek	8	122,63	0,879	0,644
	Orta	197	108,66		
	Düşük	14	121,64		
Baba Eğitim Düzeyi	Okuma-Yazma Bilmiyor	1	124,00	0,619	0,961
	İlköğretim	99	112,73		
	Lise	77	109,36		
	Üniversite	40	104,88		
	Lisansüstü	2	94,75		
Anne Eğitim Düzeyi	Okuma-Yazma Bilmiyor	12	116,58	3,382	0,496
	İlköğretim	120	104,36		
	Lise	64	118,84		
	Üniversite	19	117,58		
	Lisansüstü	4	82,00		

*** Kruskal Wallis H Testi; #: p<0,05

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada potansiyel birer girişimci adayı olan sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin hem girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi hem de öğrencilerin tanımlayıcı nitelikleri (cinsiyet, bölüm, sınıf, yaşanan yerin niteliği, staj harici iş deneyimin varlığı, gelecekte çalışmak istenilen sektör, aile gelir düzeyi, girişimcilikle ilgili ders alma durumu, ailesinde kendi işini kurup yönetenlerin varlığı, anne eğitim düzeyi, baba babanın eğitim düzeyi) ile girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı farklılıkların olup olmadığı araştırılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde okumakta olan öğrenciler “yüksek düzeyde girişimcilik” eğilimi göstermektedir. Alan yazında yer alan, üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmalar incelendiğinde genellikle girişimcilik eğilimlerinin yüksek olduğu görülmektedir. (Aksoy ve Yalçınsoy, 2017; Hancıoğlu ve Tekin, 2018; Solmaz vd., 2014; Pan ve Akay, 2015; Yavuz ve Yavuz, 2017;

Gemlik ve Kırarç, 2013; Söyler ve Çavmak, 2018; İspir vd., 2019). Bir diğer yandan, öğrencilerin düşük girişimcilik düzeyini ortaya koyan çalışmaların varlığı da bilinmektedir (Akyurt, 2018; Trotte vd., 2021). Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de kalkınma ve toplumsal refah düzeyinin yükselmesinde genç girişimciliğinin stratejik önemi düşünüldüğünde, girişimcilik potansiyeli olan gençlerin belirlenmesi ve onlara fikirlerini eylemlere dönüştürebilecekleri uygun bilgi kaynaklarının ulaştırılması, girişimcilik potansiyeli düşük olanlarinsa girişimciliğe özendirilmesi, iş dünyasının ihtiyaç duyduğu mesleki becerilerin kazandırılması ve doğru şekilde eğitilmesi oldukça önemlidir (Lekoko vd., 2012)

Araştırmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde bazı noktalar dikkat çekicidir. Yapılan analizlere göre öğrencilerin girişimcilik eğilimi ortalama 136 puan ile yüksek bulunurken, diğer taraftan öğrencilerin yarısından fazlasının (%54,8) gelecekte kamu sektöründe çalışmak istediği görülmektedir. Öğrencilerin temelde girişimci bir yapıda olmalarına rağmen kamu sektöründe olma isteği ile girişimciliğin bağdaşmayacağı göz önünde bulundurulduğunda, bu durumun Türk toplumundaki ailelerin çocuklarını “garanti bir meslekte” görmek istemelerinin yansıması olarak yorumlanabilir. Nitekim Söyler ve Çavmak (2018)’ın da benzer görüşte olduğu ifade edilebilir.

Dikkat çeken bir diğer nokta ise, öğrencilerin yarısından fazlasının (%56,6) girişimcilikle ilgili herhangi bir ders almamalarına rağmen yüksek girişimcilik eğilimine (136,24±23,89) sahip olduğudur. Araştırmanın örneklemini ağırlıklı olarak (%94.5) 18-24 yaş grubundaki öğrencilerden oluşmaktadır. Kuşaklar sınıflandırmasına göre katılımcıların büyük oranla Z kuşağı sınıfına ait olduğu görülmektedir. İlgili alan yazında, Z kuşağındaki bireylerin teknoloji merkezli ve çok odaklı bir yaşam tarzı benimsedikleri, bağımsız bir biçimde çalışmayı tercih ettikleri ve Y kuşağına oranla girişimcilik eğiliminin daha fazla olduğu belirtilmektedir (Bakır, 2020). Bu durum katılımcıların büyük çoğunluğunun girişimcilik dersi almamasına rağmen yüksek girişimcilik eğilimi göstermelerinin nedenlerinden biri olarak değerlendirilebilir.

Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin cinsiyeti ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişki incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Dolayısıyla H₁ desteklenmemiştir. Bu sonuç literatürde çeşitlilik göstermektedir. İki değişken arasında farklılık tespit eden araştırmalar (Salik ve Kaygın, 2016; Solmaz vd., 2014; Söyler ve Çavmak, 2018) olduğu gibi farklılık olmadığını saptayan araştırmalar da (Pan ve Akay, 2015; Yavuz ve Yavuz 2017; Yılmaz, 2014; Öztürk vd., 2014) bulunmaktadır. Söyler ve Çavmak (2018)’ın sağlık alanında lisans ve ön lisans programlarında öğrenim gören öğrenciler üzerinde yürüttüğü çalışmada; Wang ve Wong (2004)’un Singapurlu üniversite öğrencileri ile yürüttükleri çalışmada erkek öğrencilerin daha yüksek girişimcilik eğilimine sahip olduğu; Solmaz vd., (2014)’nin çalışmasında ise kadın öğrencilerin daha yüksek girişimcilik eğilimine sahip olduğu tespit edilmiştir. Genel anlamda bakıldığında, Türkiye’de kültürel yapının da etkisiyle erkek girişimci sayısının daha fazla olduğu ve yapılan çalışmalarda çoğunlukla erkek öğrencilerin girişimcilik özelliklerinin kadın öğrencilerden yüksek bulunduğu (Wang ve Wong, 2004; Söyler ve Çavmak, 2018) düşünüldüğünde, araştırmamızda girişimcilikle cinsiyet arasında farkın bulunmayışını olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde cinsiyet ayrımcılığının giderek azalması, kadınların toplumda daha fazla söz sahibi olmaya başlaması ve bazı sivil toplum ve kamu kurumları tarafından girişimci kadınlara sağlanan finansal desteğin artması ile kadın girişimciliğinin giderek artacağı düşüncesini ileri sürmek mümkündür.

Araştırmada öğrencilerin okumakta oldukları bölümler ile girişimcilik eğilimleri arasında farklılık tespit edilmiştir. Dolayısıyla H₂ desteklenmiştir. En yüksekte düşüğe doğru girişimcilik eğilimine sahip olan bölümlerin sırayla; Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Beslenme ve Diyetetik, Çocuk Gelişimi, Hemşirelik ve son olarak da İş Sağlığı ve Güvenliği olduğu hesaplanmıştır. Bu anlamlı farklılığın ise İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü'nde (66,14) öğrenim gören öğrencilere kıyasla, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü (126,93) öğrencilerinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin bölümlere göre dağılım ağırlıkları farklılık gösterdiği için bu analiz ileriki dönemlerde gerçekleştirilecek olan çalışmalarda tekrar incelenmelidir. Söyler ve Çavmak (2018)'in sağlık alanında yedi farklı bölümde öğrenim gören öğrencilerle yürütmüş olduğu çalışma ile mevcut çalışma benzer sonuçlar göstermiştir. Söyler ve Çavmak (2018), öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin okudukları bölümlere göre farklılık gösterdiğini, ancak bu anlamlı farklılığın öğrencilerin bölümlere göre dağılım ağırlıklarının farklılığından kaynaklanabileceğine dikkat çekmiştir. Buna ek olarak çalışma sonuçlarının Hancıoğlu ve Tekin (2018) ile Büyükyılmaz vd. (2015)'ninki ile örtüşen sonuçlara sahip olduğu, Aksel ve Bağcı (2016)'nın çalışma sonuçlarıyla ise örtüşmediği ortaya konulmuştur.

Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin sınıfları ile girişimcilik eğilimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. Dolayısıyla H₃ desteklenememiştir. Öğrencilerin okumakta oldukları sınıf ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişkinin araştırıldığı çalışmalarda sonuçların çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Solmaz vd. (2014)'nin turizm lisans ve ön lisans öğrencileriyle yaptıkları çalışmada, 1. sınıf öğrencilerinin 4. sınıf öğrencilerine göre daha girişimci bir özelliğe sahip oldukları belirlenmiştir. Şenel ve Öney (2020)'in çocuk gelişimi bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile yaptıkları çalışmada, 2. sınıf öğrencilerinin, 1. sınıfta öğrencilerine göre girişimcilik eğilimlerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Pan ve Akay (2015)'in eğitim fakültesinde 1. sınıfta ve 4. sınıfta öğrenimine devam eden 404 öğretmen adayı ile yürüttükleri çalışmada ise bulgularımızla paralel olarak öğrencilerin sınıfları ile girişimcilik eğilimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Dolayısıyla sınıf düzeyi ile girişimcilik arasındaki farklılıkların tespiti noktasında daha fazla ampirik kanıt gereksinim duyulduğu ortadadır.

Araştırmada, öğrencilerin yaşadıkları yerin (ilçe, il, köy/kasaba), onların girişimcilik eğilimlerini etkilemediği tespit edilmiştir. Dolayısıyla H₄ desteklenememiştir. Özdemir (2015)'in çalışmasında, şehirde yetişen üniversite öğrencilerinin köyde yetişen öğrencilere göre girişimcilik konusunda daha saldırgan rekabetçilik eğilimine sahip olduğu ortaya konulmuştur. Diğer yandan, bu çalışma sonuçlarına benzer olarak Taysı ve Canbaz (2014)'in çalışmalarında, öğrencilerin yetişme çağında en uzun süre bulundukları yer ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Farklı bir görüş olarak Güreşçi (2014) ise; öğrencilerin yaşadıkları yerden ziyade, yaşadıkları şartların girişimcilik eğilimlerini belirlediğinin altını çizmektedir.

Araştırma sonucunda, öğrencilerin staj harici iş deneyimi durumları ile girişimcilik eğilimleri arasında bir ilişki bulunamamıştır. Dolayısıyla H₅ desteklenememiştir. Bu çalışma sonuçları ile Şeşen ve Basım (2012)'in çalışma sonuçlarının birbirini destekler nitelikte olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarından farklı olarak; Türkmen ve İşbilir (2014) ile Peterman ve Kennedy (2003) çalışmalarında ise, daha önce iş deneyimi olan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin, iş deneyimi olmayanlara kıyasla daha fazla olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu iki araştırma bulgusundan farklı olarak Uluyol (2013)'ün Gölbaşı Meslek Yüksekokulu öğrencileri ile yürüttüğü çalışmada, daha önce iş deneyimi olmayan öğrencilerin

girişimcilik düzeylerinin, iş deneyimi olanlara göre daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Buradan hareketle, girişimcilik düzeyi ile daha önceki iş deneyimi arasındaki istatistiksel farklılıkların farklı gruplarda ve örneklem hacimlerinde çalışılması gerekliliğinden söz edilebilir.

Araştırmada sonucunda öğrencilerin gelecekte çalışmak istedikleri sektör ile girişimcilik eğilimleri arasında bir ilişki bulunamamıştır. Dolayısıyla H_6 desteklenememiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına uygun olarak, Aracı (2013)'nın çalışmasında da, kariyer planı olarak kamu, özel ya da kendi işini kurmak gibi kariyer tercihleri olduğunu ifade eden öğrenciler arasında girişimcilik eğilimleri açısından bir farklılık tespit edilememiştir. Bunun aksine, Söyler ve Çavmak (2018)'ın sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencileri ile yürüttükleri çalışmada ise, memur olmak istemeyen grubun girişimcilik düzeylerinin, memur olmak isteyenlerden anlamlı bir şekilde yüksek çıktığı rapor edilmiştir. Mevcut araştırmada öğrencilerin yüksek girişimcilik eğilimi göstermesine rağmen yalnızca %21'inin gelecekte kendi işletmesinde çalışmak istediği, büyük çoğunluğunun (%54,8) gelecekte kamuda çalışmak istediği görülmektedir. Bu durum girişimci bir yapıda olmalarına rağmen memuriyete bakış açılarının olumlu olduğuna işaret etmektedir. Nitekim Çiftçi vd. (2011) tarafından da belirtildiği üzere, sağlık bilimleri kapsamındaki pek çok mesleğin devlet kurumlarına atamasının yüksek olması, iş garantisi açısından öğrencilerin bu meslekleri tercih etmelerinde önemli bir etkidir.

Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile girişimcilikle ilgili ders alma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülemedi. Dolayısıyla H_8 desteklenememiştir. Bu durumun girişimcilikle ilgili dersin, örneklem grubundaki öğrencilere farklı dönemlerde farklı akademisyenler tarafından teorik ağırlıklı olarak verilmesinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Mevcut çalışmada elde edilen sonuçlar ile Duran vd. (2013), Özdemir (2015), Balaban ve Özdemir (2008)'in çalışma sonuçlarının benzerlik gösterdiği belirtilebilir. Fakat, konuyla ilgili araştırmalarda genel olarak, girişimcilik eğitiminin, girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği (Küttim vd., 2014; Lorz vd., 2013; Uygun ve Güner, 2016; Yüzüak, 2010; Wardana vd., 2020), öğrencilerin hem girişimcilik kavramı üzerine teorik bir temele hem de girişimci olma tutumlarına, davranışlarına ve zihniyetine sahip olmalarını sağladığı (Wardana vd., 2020), girişimcilik becerilerini geliştirerek risk alma ve yeni iş kurmaya (Donnellon vd. Middleton, 2014; Elert vd., 2015) olumlu katkılar sağladığı belirtilmektedir. Belçika, Danimarka, Almanya ve ABD'de yapılan birçok çalışmada, girişimcilik derslerinin öğrencilerin girişimciliğe ilgisini artırdığı tespit edilmiştir (Lepoutre vd., 2011).

Konu ile ilgili diğer çalışmaların sonuçları incelendiğinde, gençlerin girişimcilik ile ilgili aldıkları eğitimin girişimcilik becerilerini artırmada tek başına yeterli olmadığı, farkında olmadıkları ya da dikkate almadıkları engeller nedeniyle girişimciliğe yönelemedikleri belirtilmektedir (Alan, 2020; Wang ve Wong, 2004). Türkiye'de girişimcilik eğitimi ulusal politikaya entegre olmaktan uzaktır. Bununla birlikte, girişimcilik ile ilgili dersler, sınırlı sayıdaki üniversitelerde seçmeli dersler olarak teorik ağırlıklı sunulmaktadır. Bu bağlamda, girişimcilik eğitimi içeriğinin, ülkenin sosyo-ekonomik özellikleri çerçevesinde değerlendirilmesi ve üniversitelerde uygulamalı girişimcilik derslerinin ve faaliyetlerinin artırılması gerekmektedir.

Araştırma kapsamında; öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile aile gelir düzeyi, ailede kendi işini kurup yönetenlerin mevcut olup olmama durumu ve anne-baba babanın eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Dolayısıyla H_7 , H_9 , H_{10} ve

H₁₁ desteklenememiştir. Literatürde yer alan araştırma sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin ilgili değişkenlere göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Örneğin aile gelir düzeyi açısından mevcut araştırma ile Dilek vd. (2019), Eren (2016), Seçkin (2020) ile Wang ve Wong (2004) tarafından yapılan araştırmalarda benzer bulgular görülürken, Kılıç vd. (2012)'nin çalışmalarında ise aile gelir düzeyinin girişimcilik niyetinde önemli olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Özgüner vd. (2017)'nin çalışmasında da, ailesinin gelir durumu belirli bir düzeyin altında olan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Ailede kendi işini kurup yönetenlerin varlığı açısından mevcut araştırma ile Akyurt (2018), Örücü vd. (2007) ile Yavuz ve Yavuz (2017) tarafından yapılan araştırmalarda benzer sonuçlar görülürken; Korkmaz (2012) ile Yılmaz vd. (2014)'nin yürüttükleri araştırmalarda da, ailelerinde girişimci olan öğrencilerin girişimciliğe karşı bakış açılarının pozitif yönde olduğu ve girişimcilik konusunda daha istekli oldukları tespit edilmiştir. Benzer şekilde Gürel vd. (2010) Türkiye'de ve İngiltere'de 409 turizm öğrencisi ile yürüttükleri çalışmada girişimci aile ile girişimcilik arasında ilişki olduğu saptanmıştır. Yüzüak (2010)'ın kız öğrenciler ile yürüttüğü araştırmada, ailede girişimci olmasının öğrencilerin girişimciliğe yönelmelerinde etkili olduğu, özellikle annelerinin girişimci olmasının kız öğrencilerin girişimciliğe yönelmelerinde önemli rol oynadığı tespit edilmiştir. Ailelerinde başarılı bir girişimcilik süreci geçirmiş olan öğrenciler, yeni bir iş kurup yönetme fikrine olumlu yaklaşmakta ve yüksek girişimcilik eğilimi göstermektedir (Can, 2014).

Anne ve baba eğitim düzeyi açısından mevcut araştırma ile Aydeniz ve Akkuş (2017), Aydın ve Öner (2016) ile Karademir vd. (2018) tarafından yapılan araştırmalarda benzer sonuçlar görülürken; Korkmaz (2012)'in araştırmasında anne ve baba mesleğinin öğrencilerin girişimcilik eğilimini anlamlı şekilde farklılaştırdığı, Çelikoğlu (2015)'nin araştırmasında ise babası lise ve üzeri eğitim seviyesine sahip olan öğrencilerin daha fazla risk alma eğilimine sahip olduğu rapor edilmiştir.

Sağlık işgücü piyasasında yetkin, rekabetçi uzmanların oluşturulması ve kıt kaynakların etkili kullanımı ile kaliteli sağlık hizmetinin sunumu gelişmiş ülkeler için kilit bir görevdir. Sağlık hizmetlerinde yürütülen yenilikçilik ve girişimcilik faaliyetlerinin; maliyetleri düşürdüğü ve sunulan sağlık hizmetlerinin kalitesinin artırılmasıyla sağlık krizlerini çözmeye yardımcı olabileceği savunulmaktadır (İtri vd., 2015). Bu açıdan üniversiteler gibi eğitim kurumları tarafından sağlık sektörlerinin ihtiyaçlarını karşılayacak girişimci bireyleri tespit etmek ve onları doğru şekilde eğitmek çok önemlidir (Lovelock ve Wirtz, 2011).

Mevcut araştırma kapsamında öğrencilerin tanımlayıcı niteliklerinin birçoğu ile girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir farkın görülmemesi, bir sonraki yapılacak çalışmalarda derinlemesine nitel çalışmanın yapılmasını gündeme getirebilmektedir. Ayrıca bu araştırma örneğinin, tek bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerden oluşması, çalışmanın en temel sınırlılığını oluşturmaktadır. Araştırmanın, sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik özellikleri ile ilgili yapılmış sınırlı sayıda araştırmalarla birlikte literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, T. T., & Arpat, B. (2020). Ön lisans öğrencilerinde girişimcilik eğiliminin demografik değişkenler ile ilişkisi. *Journal of Yaşar University*, 15(57), 1-14.
- Akpınar, M. E., Gündoğan, T., Koca, E., & Ütücüler, Ü. M. (2021). Yükseköğrenim öğrencilerinin girişimcilik eğilimi analizi: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Turgutlu Hasan Ferdi Teknoloji Fakültesi öğrencileri üzerinde bir çalışma. *International Journal of Management and Administration*, 5(9), 63-82.
- Akpınar, T., & Küçüköksel, N. Ç. (2015). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik algısı ve girişimciliği engelleyen sebepler. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 13-19.
- Aksel, İ., & Bağcı, Z. (2016). Girişimcilik eğilimi; bir kamu üniversitesinin iibfsinde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinde bir araştırma. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 5(7), 2120-2133.
- Aksoy, C., & Yalçınsoy, A. (2017). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerine bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 9(4), 341-359.
- Akyurt, N. (2018). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi: sağlık örneği. *Medical Sciences*, 13(2), 43-57.
- Alan, H. (2020). Genç girişimciliği ve sosyal girişimcilik: üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(28), 997-1027.
- Aracı, M. (2013). Öğrencilerin bireysel kariyer planlarının varlığı ve girişimcilik eğilimleri üzerine bir araştırma. *Uluslararası Girişimcilik ve Kariyer Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 1-3 Kasım, Muğla, 591-604.
- Atasoy, I., & Aktaş, A. B. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin girişimcilik algısına cinsiyet ve diğer faktörlerin etkisi. *Journal of Academic Research in Nursing*, 6(1), 80-8
- Aydın, E., & Öner, G. (2016). Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmeni adaylarının girişimcilik düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 497-515.
- Bakır, Y. (2020). Z kuşağı öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesinde girişimcilik eğitiminin rolü: Nizip ilçesindeki lise öğrencileri üzerine bir araştırma. *Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*.
- Balaban, Ö., & Özdemir, Y. (2008). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Sakarya üniversitesi İİBF örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), 133-147.
- Ballı, E., & Koca Ball, A. İ. (2014). Üniversite öğrencilerinin bireysel değerleri ve girişimcilik eğilimleri, Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(1), 101-121.
- Barringer, B. R., & Ireland, R. D. (2010). *Entrepreneurship: Successfully launching new ventures*. 4th ed. Boston: Prentice Hall.

- Bayraktar, B., & Karadeniz, G. (2017). Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ön lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin karşılaştırmalı analizi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(4), 491-501.
- Bridge, S., & O'Neill, K. (2012). *Understanding enterprise: Entrepreneurship and small business*. Palgrave Macmillan.
- Büyükyılmaz, O., Karakaya, A., & Yıldırım, C. (2015). Girişimcilik eğitimi alan bireylerin demografik özellikleri açısından girişimcilik eğilimleri arasındaki farklar. *Journal of Entrepreneurship & Development/Girisimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 10(2), 105-125.
- Can, M. F. (2014). Veteriner fakültesi öğrencilerinin girişimcilik potansiyel ve eğilimlerinin analizi: Mustafa Kemal Üniversitesi örneği. *Van Veterinary Journal*, 25(3), 81-86.
- Canbaz, M., Çankır, B., & Çevik, E. (2013). İşletme ve muhasebe eğitimi alan üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesinde bölgesel farklılık etkisi. *Uluslararası İşletme ve Yönetim Dergisi*, 1(3), 229-248
- Castaño, M. S., Méndez, M. T., & Galindo, M. Á. (2015). The effect of social, cultural, and economic factors on entrepreneurship. *Journal of business research*, 68(7), 1496-1500.
- Cerev, G., & Saylan, B. (2021). Çalışanların demografik özelliklerinin girişimcilik algısına etkisi: sağlık sektörü çalışanlarına yönelik nicel bir araştırma. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), 245-260.
- Copelli, F. H. D. S., Erdmann, A. L., & Santos, J. L. G. D. (2019). Entrepreneurship in Nursing: an integrative literature review. *Revista brasileira de enfermagem*, 72, 289-298.
- Çelikoğlu, O. (2015). Eğitimde girişimcilik ve inovatif öğretim liderleri yetiştirmek. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(20), 247-259.
- Çiftçi, G. E., Bülbül, S. F., Muluk, N. B., Duyan, G. Ç., & Yılmaz, A. (2011). Sağlık bilimleri fakültesini tercih eden öğrencilerin, üniversite ve meslek tercihlerinde etkili olan faktörler (Kırıkkale Üniversitesi örneği). *Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıp Dergisi*, 22(3), 151-160.
- Dickson, P. H., Solomon, G. T., & Weaver, K. M. (2008). Entrepreneurial selection and success: does education matter?. *Journal of small business and enterprise development*, 15(2), 239-258.
- Dilek, S., Keskingöz, H., & Nergiz, E. (2019). Ekonomi okuryazarlığının girişimcilik niyeti üzerine etkisi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 54(1), 89-107.
- Donnellon, A., Ollila, S., & Middleton, K. W. (2014). Constructing entrepreneurial identity in entrepreneurship education. *The International Journal of Management Education*, 12(3), 490-499.
- Duran, C., Büber, H., & Gümüştekin, G. E. (2013). Girişimcilik hislerine eğitimin katkısı: Kütahya Meslek Yüksek Okulu makine programı örneği. *Journal of Entrepreneurship & Development/Girisimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2), 33-56.
- Durrant, D. E. (2014). *Entrepreneurial intentions: Making the case for entrepreneurship education*. Capella University, Doctoral dissertation.

- Elert, N., Andersson, F. W., & Wennberg, K. (2015). The impact of entrepreneurship education in high school on long-term entrepreneurial performance. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 111, 209-223.
- Eren, A. S. (2016). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesine yönelik nicel bir araştırma. *Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi Dergisi*, 5(1), 97-128.
- Gemlik, N., & Kırar, R. (2013). Sağlık yönetimi öğrencilerinin girişimcilik özellikleri üzerine bir araştırma. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 163-170.
- Greene, C. L. (2011). *Entrepreneurship: ideas in action*. Cengage Learning.
- Gürel, E., Altınay, L., & Daniele, R. (2010). Tourism students' entrepreneurial intentions. *Annals of Tourism Research*, 37(3), 646-669.
- Güney, S. ve Nurmakhmatuly, A. (2007). Kültürün girişimcilik etkisi: Kazakistan ve Türkiye üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesine yönelik kültürlerarası araştırma. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(18), 62-86.
- Güreşçi, E. (2014). Girişimcilik eğilimi üzerine bir araştırma: İspir Hamza Polat MYO örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 9(1), 23-38.
- Hancıoğlu, Y., & Tekin, E. (2018). Genç girişimci adaylarının girişimcilik eğilimlerinin değerlendirilmesi: Uygulamalı girişimcilik kampüsü üzerine bir araştırma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1), 213-246.
- Hassan, A., Saleem, I., Anwar, I., & Hussain, S. A. (2020). Entrepreneurial intention of Indian university students: the role of opportunity recognition and entrepreneurship education. *Education+ Training*, 62(7-8), 843-861.
- Hayran, O. (2007). *Küreselleşme ve Sağlık Hizmetleri, Sağlık Ekonomisi ve Sağlık Yönetimi*, Editörler: Coşkun Can AKTAN, Ulvi SARAN, İdil Matbaacılık, İstanbul.
- Iglesias-Sánchez, P. P., Jambrino-Maldonado, C., Velasco, A. P., & Kokash, H. (2016). Impact of entrepreneurship programmes on university students. *Education+ Training*, 58(2), 209-228.
- Isenberg, D. (2014). What an entrepreneurship ecosystem actually is. *Harvard Business Review*, 5(1), 7.
- Itri, J. N., Ballard, D. H., Kantartzis, S., Sullivan, J. C., Weisman, J. A., Durand, D. J., Ali, S., & Kansagra, A. P. (2015). Entrepreneurship in the academic radiology environment. *Academic radiology*, 22(1), 14-24.
- İnce, F. (2019). Girişimciliğin Yaygınlaşmasındaki Engeller, İçinde Özkara, B. ve Özafşarlıoğlu Sakallı, S. (Eds). *Girişimcilik Temel ve Yeni Yaklaşımlar*, Nobel, Ankara, 157-176.
- İspir, Ö., Elibol, E., & Sönmez, B. (2019). The relationship of personality traits and entrepreneurship tendencies with career adaptability of nursing students. *Nurse education today*, 79, 41-47.

- Kalyoncuoğlu, S., Aydın, B., & Göksel, A. (2017). The effect of entrepreneurship education on entrepreneurial intention: An experimental study on undergraduate business students. *Journal of Management Research*, 9(3), 72-91.
- Karademir, E., Balbağ, M. Z., & Çemrek, F. (2018). Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(220), 177-200.
- Kılıç, R., Keklik, B., ve Çalış, N. (2012). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerine bir araştırma: bandırma iibf işletme bölümü örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 423-435.
- Korkmaz, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 209-226.
- Küttim, M., Kallaste, M., Venesaar, U., & Kiis, A. (2014). Entrepreneurship education at university level and students' entrepreneurial intentions. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 110, 658-668.
- Lekoko, M., Rankhumise, E. M., & Ras, P. (2012). The effectiveness of entrepreneurship education: What matters most?. *African Journal of Business Management*, 6(51), 12023-12032.
- Lepoutre, J., Van den Berghe, W., Tilleuil, O., & Crijns, H. (2011). A new approach to testing the effects of entrepreneurship education among secondary school pupils. In *Entrepreneurship, growth and economic development*. Edward Elgar Publishing.
- Lorz, M., Mueller, S., & Volery, T. (2013). Entrepreneurship education: a systematic review of the methods in impact studies. *Journal of enterprising culture*, 21(02), 123-151.
- Mahmood, N., Elahi, R.M., Mukhtar, B., Khan, M.M., Javaid, O., & Hyder, I. (2020). Bottom-up framework for experiential & project-based 4-year BS entrepreneurship program: An intrapreneurial conceptualization at institute of business management (IOBM). *Journal of Entrepreneurship Education*, 23(5).
- Morris, M. H., Kuratko, D. F., & Cornwall, J. R. (2013). *Entrepreneurship programs and the modern university*, Edward Elgar, Cheltenham, UK.
- Morris, M. H., Shirokova, G., & Tsukanova, T. (2017). Student entrepreneurship and the university ecosystem: A multi-country empirical exploration. *European Journal of International Management*, 11(1), 65-85.
- Ocak, S., Gider, Ö., & Şahin, T. (2019). Entrepreneurial Tendency of the Students: A Research on the Students of the Department of Physiotherapy and Rehabilitation and Nutrition and Dietetics. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*.14(1), 67-77.
- Örücü, E., Kılıç, R., & Yılmaz, Ö. (2007). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinde ailesel faktörlerin etkisi üzerine bir uygulama. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2(2), 27-47.

- Özdemir, L. (2015). Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin sosyo-demografik özellikler açısından değerlendirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(1), 41-65.
- Özgüner, Z., Özgüner M., & Özdemir A. (2017). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin çeşitli demografik değişkenler bağlamında değerlendirilmesi. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD), 391-403.
- Öztürk, Y. E., Köksal, O., & Kırac, R. (2014). Development of entrepreneurship scale for students of health management department Sağlık yönetimi bölümü öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinin geliştirilmesi. Journal of Human Sciences, 11(2), 582-597.
- Pan, V., & Akay, C. (2015). Eğitim fakültesi öğrencilerinin girişimcilik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Education Sciences, 10(2), 125-138.
- Peterman, N. E., & Kennedy, J. (2003). Enterprise education: Influencing students' perceptions of entrepreneurship. Entrepreneurship theory and practice, 28(2), 129-144.
- Pittaway, L., & Cope, J. (2007). Simulating entrepreneurial learning: Integrating experiential and collaborative approaches to learning. Management learning, 38(2), 211-233.
- Rae, D., Gee, S., & Moon, R. (2009). Creating an enterprise culture in a university: The role of an entrepreneurial learning team. Industry and Higher Education, 23(3), 183-197.
- Rauch, A. ve Hulsink, W. (2015). Putting entrepreneurship education where the intention to act lies. an investigation into the impact of entrepreneurship education on entrepreneurial behaviour. Academy of Management Learning & Education, 14 (2), 187-204.
- Ribeiro, A.T.V.B., Ferragi, C.A., Trivinho-Strixino, F., & Cardoso, A.C.F. (2020). Entrepreneurship education going remote: A response to Covid-19 restrictions. Journal of Entrepreneurship Education, 23(S2).
- Rideout, E. C., & Gray, D. O. (2013). Does entrepreneurship education really work? A review and methodological critique of the empirical literature on the effects of university-based entrepreneurship education. Journal of Small Business Management, 51(3), 329-351.
- Salik, N., & Kaygın, E. (2016). Demografik değişkenler açısından üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi: Kafkas Üniversitesi örneği. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13(1), 145-162.
- Sánchez, J. C. (2013). The impact of an entrepreneurship education program on entrepreneurial competencies and intention. Journal of small business management, 51(3), 447-465.
- Sarıtaş, A., & Duran, G. (2017). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin tespitine ilişkin bir araştırma. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5(1), 147-165.
- Seçkin, Y. (2020). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerine etkisi: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. Business & Management Studies: An International Journal, 8(1), 803-827.
- Solmaz, S. A., Aksoy, Ö., Şengül, S., & Sarıışık, M. (2014). Üniversite öğrencilerinin girişimci kişilik özelliklerinin belirlenmesi: Turizm lisans ve ön lisans öğrencileri üzerine bir alan

- araştırması. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 6(26), 41-55.
- Söyler, S., & Çavmak, D. (2018). Sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin değerlendirilmesi: bir alan araştırması. *International Anatolia Academic Online Journal Health Sciences*, 4(1), 8-26.
- Şenel, D., & Öney, F. Ö. Ö. (2020). Önlisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri: Pamukkale Üniversitesi çocuk gelişimi bölümü öğrencileri üzerine bir araştırma. *Antalya Bilim Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 15-33.
- Şeşen, H., & Basım, H. N. (2012). The Impact of Demographic Factors and Personality on the Entrepreneurial Intention: A Study on Students in Sport Sciences Departments. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 12, 21-28.
- Taysı, K., & Canbaz, S. (2014). Önlisans öğrencilerinin girişimcilik özelliklerini ve eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 4(1), 59-67.
- Timuroğlu, M. K., & Yılmaz, B. (2019). Stres ve girişimcilik niyeti. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 33(3), 699-714.
- Trotte, L. A. C., Santos, J. L. G. D., Sarat, C. F. N., Mesquita, M. G. D. R., Stipp, M. A. C., Souza, P. D., Duarte, Q. G. D. M., Gobato, B. D. C., & Lima, C. F. D. M. (2021). Entrepreneurial tendency of Nursing students: a comparison between graduating beginners and undergraduate students. *Revista Latino-Americana de Enfermagem*, 29, e3402.
- Türkmen, M., & İşbilir, U. (2014). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin sosyo-demografik özellikler açısından incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 18-28.
- Ugwu, F. & Ezeani, C. N. (2012). Evaluation of entrepreneurship awareness and skills among LIS students in universities in South East Nigeria. *Library philosophy and Practice*, 1.
- Uluyol, O. (2013). Öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi: Gölbaşı Meslek Yüksekokulu örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 349-372.
- Uygun, M., & Güner, E. (2016). Girişimcilik eğiliminin gelişiminde girişimcilik eğitimin rolü. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(5), 37-57.
- Wang, C. K., & Wong, P. K. (2004). Entrepreneurial interest of university students in Singapore. *Technovation*, 24(2), 163-172.
- Wardana, L. W., Narmaditya, B. S., Wibowo, A., Mahendra, A. M., Wibowo, N. A., Harwida, G., & Rohman, A. N. (2020). The impact of entrepreneurship education and students' entrepreneurial mindset: the mediating role of attitude and self-efficacy. *Heliyon*, 6(9), e04922.
- Yavuz, A., & Yavuz, H. İ. (2017). Girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi: taşkent myo öğrencileri üzerine bir araştırma-determination of entrepreneurship trends: a study on

taşkent vocational school students. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(21), 89-100.

- Yıldız, H. & Zehir, C. (2019). Uygulamalı girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: mühendis adayları üzerinde bir araştırma. Manisa Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi, 26(2), 453-476.
- Yılmaz, E., & Sünbül, A. M. (2009). Üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinin geliştirilmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (21), 195-203.
- Yılmaz, Y., Seydinbeku, A. D., & Abishov, N. (2014). Üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinde ailesel özelliklerin etkisi: Ahmet Yesevi uluslararası Türk-Kazak üniversitesinde bir alan araştırması. Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi, (5), 11-24.
- Yüzüak, E. (2010). Üniversitelerde öğrenim gören kız öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörler: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İİ BF örneği. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.